

Naročajte „Edinost“

Naročajte „Edinost“

TOLMIN

Letošnja letina na Tolminskem

Ker je polovica letošnjega leta že za nami, se da sedaj vsaj deloma ugotoviti, kakšno letino bomo letos imeli na Tolminskem. O preteklem polletju se lahko trdi, da je bilo veliko boljše nego lansko leto, pa bodisi glede vremena, kakor tudi glede pridelka. Dočim je bilo lansko leto vreme zelo in veliko preveč deževno, je letos bolj stalno in se prilaga poljskim pridelkom. Edina korist, ki jo je lani imel naš kmet od prevelike moče, je bila ta, da je trava rasla kar pred očmi. Letos pa ni bilo toliko sena, nego lansko leto, po kakovosti pa daleč nadkriljuje lanske obilni pridelek sena (tukaj ga imenujejo »arnica«). Letošnje seno bo boljše tudi radi tega, ker bo do časa pokošeno in spravljeno pod streho, medtem ko se je lani košnja zavlekla radi vednega dežja za cel mesec in je bila trava veliko prestara, predno se je pokosila. Iz tega tudi izhaja, da tudi otava ni mogla tako pogostiti, kakor druga leta, ker je bilo premalo časa do zime. Bila je potemtakem dvojna škoda. Letos pa bo trava kmalu pokošena, dočim se je lani tačas košnja komaj pričela. Vreme je že nekaj časa sem prav kakor nalašč za košnjo. Vsa polja in bližnje senoži so že pokošene in sedaj se kosi že po bolj oddaljenih senožetih, ki so visoko gori v hribih.

Zito (pšenica, ječmen, rž) se je v pretežni večini že pospravilo in je pokazalo precej dobro letino. Ugotoviti pa moramo tudi žalostno, a resnično dejstvo, da se dobijo kraji na Tolminskem, kjer se je moralo zito pokositi za stelo, ker ga je zadnja toča popolnoma uničila. Na splošno pa je zito precej lepo in vidi se, da bo letošnja letina zita precej boljša od lanske in da se ga je pridelalo veliko več kakor lansko leto.

Tudi krompir, fižol in krompir kažejo precej dobro, kjer jih toča ni preveč poškodovala. Sicer jim ni napravila velike škode, vendar pa se je hitro opazilo, da zaostajajo v rasti tam, kjer je toča več ali manj padala. Nekateri tukajšnji kmetovalci so letos za poskušnjo sadili neke nove vrste krompirja, takezvani »zgodnji nemški«. Je pa ta krompir precej čudne vrste. Steblo ima zelo majhno in nizko in nima niti enega cveta. Dozori pa že mesec dni prej nego oni, ki ga navadno sadimo pri nas. Gomoljev nima večjih od jajca, a je zato tem bolj bogat. Pod vsakim stebrom ima namreč od 16 do 18 gomoljev. Kakor pri vsaki drugi stvari tako je tudi pri tem krompirju, ki se je v naših krajih letos prvič pojavil: veliko ima zagovornikov, a še več pa sovražnikov. Nekateri ga namreč zelo hvalijo, drugi pa zopet popolnoma zmetujejo. Če se ga izplača saditi ali ne, bo pa pokazala izkušnja.

Kar se tiče sadja, ga bodo letos v nekaterih krajih idrijske doline imeli precej. Posebno dobro kažejo hruške in nekatere vrste jabolk. Večina tolminskih dolin bo pa brez sadja. Tudi ono malo trte kaže, da bo dobro obrodila, le žal, da se pri nas malokje vidi. Pa še kdor jo ima, jo ima takorekč le za zobanje in na vino niti od daleč ne misli.

Na splošno se torej lahko reče, da bo letošnja letina — (ako ne nastopijo kake hude vremen-

ske nezgode) — precej povoljna in bo daleč nadkriljevala lanske in lanske pridelke. Natančno se sedaj seveda še ne more vedeti, ker je komaj prvo polletje za nami. Kljub temu pa upam, da se bo moje prerokovanje glede letošnje letine na Tolminskem popolnoma uresničilo.

KOBARID

Boj in pad mladega sportnega društva

Primoran sem, da zopet nekaj pišem, pa ne samo radi pisanja samega na sebi, temveč radi prevelike potrebe. In sicer bom pisal o sportu in o njegovih dobrih in slabih lastnostih. Analiziral bom ves razvoj Sportnega društva »Audax« od njega ustanovitve do začasnega prekinjenja. (Rekel sem začasnega, kajti to društvo oživlja v teh dneh in po zaslugi svojih prvih pionirjev). Tako bo lahko čitatelj teh vrstic mogel razumeti, kako je dejansko s sportom na deželi in potem presojati.

Kot je, menim, širom Julijske Krajine znano, so ustanovili lanske leto tukajšnji študentje in fantje — kmeti sportni odsek »Audax« pod okriljem Pev. in tamb. društva. Mnoge so bile zapreke, ki so se stavile tem mladim močem, toda vztrajnost, nesebičnost in požrtvovalnost mladane vseh članov je jela dvigati ime in ugled odseka najprej, pomen gojenja, pozneje. Pričele so se igrati razne tekme in vršil se je tudi lahko-atletični meeting. Uspehi Audaxev, ki so se od tekme do tekme, od dne do dne kazali večji, (to niso le gole besede: evo vam par rezultatov meetinga: skok v daljavo m 5.90, met železne krogle (7.255 kg) 9.75 m, met kopja 40.5), so privabili končno tudi starejše sportnike, oziroma telovadce pod društveno zastavo. Bilo je to resnično priznanje mladim za njihov lepi polet, za njihovo delo. Odsek »Audax« se je tedaj malce prelevil in postal pravo društvo z zelo velikim številom članov. Gojil se je v odseku samo le nogomet in lahka atletika, ali, po pristopu starih, se je tema dvema panogama priključila še telovadba, ki je že od nekdaj bila po naših krajih edina predstavnica sporta in se tudi tako v narodu ukoreninila. Ker pa je bilo moči do- sti, so ustvarili še druge odseke: kolesarstvo, smučarstvo in ženski odsek — hazeno.

Ljudje vseh narodov na tem milem svetu so ustanavljali, ustanavljajo in bodo še v bodoče ustanavljali razne klube, društva, itd. Naš narodič, čeprav malenkosten, tudi ni hotel biti le gledalec pri takovrstnem gibanju in se je za vsako novo stvar, misel (ki jo naši stari ljudje imenujejo po svoje: neumnost) cegrel ter jo radovoljno sprejel pod svoje dalekosežno delovanje. Imamo pa v tem napako, slabost, pravzaprav, sicer se ista manifestira povsod, a mislim, v manjši meri kot pri nas Slovincih, da kaj stvorimo in delamo le, dokler ne bo stvar eksponentu postala domača, bolj priprosta, kot se je na prvi mah nadejal. Če pa je ta slab element premagan in ako ni skupina res močna, pade pa misel takrat, ko se pojavijo prve, bodisi finančne, bodisi druge materialne in moralne težkoče. Takšen žalosten pojav je dobil v »Audaxu« svoj odmev.

Govoril sem o tem z ustanoviteljmi društva in evo njih odgo-

vor: »Dokler smo bili v društvu samo mi mladi, dokler smo, z drugimi besedami, tvorili skupino samo tisti, ki smo potem velike požrtvovalnosti nekaj dosegli, »Audax« ni padel in bi z nami težko tako hitro končal, a večina ljudi, ki se ne zavedajo svoje naloge, je odprla rano še zdravemu organizmu. Je druga stvar, ako je društvu onemogočeno delovanje radi pomanjkanja moči in radi ovir s strani ollastev, kot pa takovrstno strnoglavljenje, ki pelje s seboj v prepad smešnosti onega (ono skupnost, del), ki si je društvo omislil in se zanje kar največ žrtvoval.

Res je, da je bila panoga nogomet in lahkoatletika že vnaprej obsojena, da ne bo mogla delovati čez zimo, čemur so krivi različni vzroki, med katerimi največjega pomena: odhod dijakov, ki tvorijo v nogometu in atletiki večino, in pa prihodi zime z vedno krajšimi dnevi. Na kratko: po odhodu dijakov oni, ki ostanejo, so po večini fantje — delavci. Ti ne morejo pohajati trenaja več od delavnikov, ker pridejo z dela že v noči, in od onih 25 nedelj zim-ske sezone, jih je da ali ne samo polovica primernih. Ista velja za hazeno. Kolesarstvo pa sploh po zimi nima življenja v mestu ali deželi.

Toda, ko sem izločil te tri panoge, ostaneta vendar še dve, ki ste ljudstvu še najbolj domači. Zakaj se ti nista gojili? Evo vzroke, ki ne dobe nikakega opravičila: Telovadnice nismo imeli že od l. 1921., zategadelj je bilo treba najti telovadbi primeren prostor. Ta se je tudi po nevelikem trudu skoroda našel. Nato so jeli skrbeti za orodje, kajti bila jim je na razpolago samo ena pokornjena bradlja. Toda tudi to bi se kje iztaknilo. Tako so torej stale stvari, ko se pojavi malenkostna nesporazumljenost z lokalnimi oblastmi, a šlo bi se tudi preko tega potom potrebnih korakov, formalnega značaja. Ker se pa mnogi elementi niso brigali, drugi se samo včasih spomnili svoje dolžnosti, vprašanje ni bilo rešeno in društvo je jelo spati spanje pravičnega. Tu pa tam še kak sunek, kot pri mnogih živilih, ki se nahajajo v trenutku prehoda v smrt, in »Audax« se je končno »stegnili« (tako pravijo pri nas).

Žalostno, res žalostno! Ne vem natančno, komu to pripisovati, ali brezbrčnosti ali naspotju do tega prekoristnega delovanja. Zavedati bi se morali vsi, vsi, posebno pa še oni, ki so proti tem neumnostim, da je namen sporta ne toliko kratkčasiti mladino, kot jo vzgajati zdravo, močno, popolno. Sport jemlje še zdravega mladika gostilni in kajenju in nam daje moža, pravega moža, sposobnega, da jutri da narodu še krepkejšega sokoliča. Oni ljudje naj berejo uvodni članek »Edinosti« od 8. t. m., ki govori o jetiki! — Dreja. — A. M.

IZ VIPAVE

Gasilno društvo v Vipavi namerava prirediti dne 14. avgusta slavnost v proslavo 45-letnice svojega obstoja in odkritje društvene razstave spojeno s cvetličnim dnevom s sledečim sporedom:

- 1) Budnica ob 5 jutraj po trgu,
- 2) od 8—9 ure sprejem došlih gasilnih društev.
- 3) ob 9.15 blagoslovljenje društvene zastave in na to maša ob 10. uri v farni cerkvi; takoj po maši defiliranje pred oblastvi na glavnem trgu, ob 11.30
- 4) ob 11.30 posvetovanje skupnih društev v Gas. domu,
- 5) ob 12. uri kosilo,
- 6) ob 2. uri vaja gasilnega društva,
- 7) prosta zabava,
- 8) proti

večeru ob 7.30 alarm na zato napravljeno stavbo in ognju na vojaškem vežbališču pri Gas. domu.

Gasilno društvo vabi vsa bratska društva, naj se udeležijo te slavnosti, ker se naudi lepa zabava v dolini in lep solnati vrt v Podskali z dobro postrežbo svežega piva in kapljice pivpava.

Natančnejša poročila na posebnih vabilih in plakatih.

ŠT. VIŠKO - GORSKA PLANOTA.

Čas kaže najboljšo letino. Zito je odvetelo preden ga je vrglo deževje po tleh. In to je velikega pomena za naše kraje. V dolinah ne zraste zito tako visoko in tudi ni izpostavljeno tako močnim vremenskim nepravilnostim, zlasti vetrovnemu dežju. Pri nas zita rada poležejo, in gorje če se to zgodi, predno odvetujejo. Klasje ostane suho zrna neoplojena in mesto polne žitnice ima kmet kup resin. Košnjo spravljamo ob najlepšem vremenu in to bo podvojilo njeno vrednost. Ostali poljski pridelki kažejo najbolje. Vendar smo se v zadnjih dneh pošteno bali za naša polja. Dvakrat so privihrali nad nas temni žugajoči oblaki, ali hujšega od sedaj ni bilo. Le vzhodno od Šentviške gore je padla gostejša toča, in je poškodovala mlado rast. Vročina je velika, zato še ne moremo biti gotovi, da je nevarnost mimo.

IZ MIRNA.

»Zmagovalci« v žitni bitki.

Mlatitev žita se nadaljuje že tretji teden in v naši občini bo trajala še toliko časa, dokler ne spravimo vsega našega pridelka žita pod streho. Obilo žita je bilo posejano in pridelke odgovarja srednji letini t. j. 7 do 8 stotov na njivo, ponekod je celo višji.

Znano je, da so mlatiči organizirani in so si »izkorističevalno« polje na lep način porazdelili in temu primerno so urejene cene za mlativ. Nič konkurence več. Čujte in strmišite: 12 lir za vsak stot žita, razen tega moramo dati po dva delavca, ki opravljata delo pri strojih, tako da stane mlatitev do 15% vrednosti žita.

(Dalje na IV. strani)

RYA je originalno mazilo
ki odpravi radikala
KURJA OČESA
Dobiva se v vseh lekarnah.
FARMACIA SPONZA - Via Tor S. Piero 10 - Trst

✠
Potrli nelzmerne žalosti naznanjamo
vsem sorodnikom, prijateljem in znancem,
da je naš nad vse ljubljeni

EDKO

po dolgi in mučni bolezni, v 18. letu svoje
starosti, včeraj ob 18.20 uri, v Gospodu
preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo
vršil v četrtek, ob 17. uri, iz hiše žalosti
na Opčinah št. 231, na domače pokopališče.

OPČINE, 13. julija 1927.

834 Žalujoča družina Sosič.

✠
Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem
naznanjamo tužno vest, da je naša
nad vse ljubljenca

Ana vd. Godina (Skuta)

danes, ob 4. uri pop., previdna s sv. zakramenti, preminula.

Pogreb predrage pokojnice se bo vršil
v petek, 15. t. m., ob 6. uri pop., iz hiše
žalosti v Škedenju, Via Ponticello št. 1107
na domače pokopališče.

ŠKEDENJ, 13. julija 1927.

(633) Žalujoči ostali.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi
23, pouk in prevodi v vseh jezikih. 894

32 LETEN veletrgovec in posestnik v Sloveniji, neoporečene preteklosti, želi vso nesladno smrti v družini, poročiti takoj ugodno, narodnozavedno gospodnično, večjo po možnosti v trgovini in gospodinjstvu. Kapital dobrodošel in pogoj. Cenjene ponudbe s curriculum vitae in sliko na upravnisho »Jutra« v Ljubljani, pod »Srce za vsehobos«. 928

LEPSA HIŠA v okoliščinski vasi na lepem kraju, deset minut od postaje, primerna za upokojece, se prodaja. Naslov pri gorški upravi 929

ZNAMENITO VOGERSKO VINO ima se na razpolago kmetijska vogerska druga — prodaja od 100 litrov naprej — gostinčarji podvzajate, da si priskrbite še v zadnjem času najboljšo kapljico dežele po novih znižanih cenah — odda se tudi nekaj nemške modre galice. 930

STISKALNICA olja in vse pritiskline na prodaj pri Sv. Antonu št. 69, pri Kopru. 918

BRIVNICA, na novo urejena, za ženske in moške. Postrežba točna. Klijentom se priporoča lastnik Piskat, Opčine št. 289. 900

AKO imate za popraviti ure in zlate predmete, obrnite se do Frana Keber, Idrija, ki izvršuje popravila v lastni delavnici po nizkih cenah in z jamstvom. Izbera pravih švicarskih ur, zlatih in srebrnih predmetov. Kupuje staro zlato in srebo. 853

Lekarna Castellanovich
Trst, Via Giuliani 42
(Sv. Jakob) (760)

GLYKOL

Pred zdravljenjem Po zdravljenju

FERRO CHINA PIGATTI
Okrepčevalno sredstvo, predpisano od zdravniških avtoritet proti MALOKRVNOSTI, BLEDECI in za CKREVANJE
LEKARNA ZANETTI - TRST - Via Mazzini

SBIANCAMANO

SPECIJELNO MILO V PASTI
Za delavce, mehanike, šoferje
in za pridne gospodinje

PODLISTEK

FRANCE BEVK:

(34)

Jaket in njegova ljubezen

Od Jakca je dobila razglednico iz tujega mesta, pisano s tujo, neznano roko. Potem dolgo nič. Skrbelo jo je, da dolgo ni mogla spati; šla vprašat sosed, če so drugi kaj pisali. Smejal se je ji. »Kaj misliš, da ti bo pisal vsak dan,« so ji dejali.

Cez par dni je dobila pismo. Bilo je kratko, napisano a svinčnikom na dve strani papirja, s kratkim sporočilom, da je srečno prišel na mesto, da je zdrav, da ima delo daleč proč od ljudi in da ji pošlje denarja, kakor hitro ga bo dobil. Na koncu je bil pripisan pozdrav zanj in za Tinčeta.

Pričakovala je drugačno pismo. Vsaj besede, ki jih ji ves ta čas, kar ga ni, ni govoril, če ne besed, ki so pisane na sejmških odpustkih.

Sedla je, da mu napiše pismo. Sedaj je spoznala, da tudi nji ne grede take besede na papir. Da jih je mogoče govoriti, zapisati ne. Spomnila se je, da jih bo, če jih zapiše, bral kdo drugi pred njim in jih bo ta pokladal na Jakčeva usta in se smejal. Micka se je spomnila, da njen mož ne zna ne brati ne pisati, da mora svoje besede narokovati drugemu in besed, ki bi jih najrajši povedal, ne more trobiti v svet.

Mislila je in je bila žalostna. Naglo ginejo dnevi, je preudarila... in gledala solze, ki so kapale na papir in ga močile. Pisala mu je, da je dobila pismo, da je zdrav, in Tinče tudi, la ji je samotno, da ima deklico pri sebi in da upa, da kmalu minejo ti dnevi, in ga je pozdravila ter mu naročila, naj se pazi, da se vrne živ in zdrav domov.

Pismo je nesla v Rečino na pošto; tam je našla polno cesto ljudi.

»Kaj pravi Jakc?« jo je vprašala mati.

»Piše, da je zdrav, da mu je dobro,« je odgovorila Micka.

»Vidiš,« je dejala mati. »Cesto so pričeli širiti. Tu bi bil ostal.«

»Če bi bil vedel,« je dejala Micka, ki ni mogla prikriti žalosti. »Vi ste mu dejala, da ni gotovo...«

»Vsi delamo,« je dejala mati, ki ni več mislila na Jakca; »če bomo imeli preveč dela, boš morala pomagati. Kdo bo tegnul kruha vsem tem ljudem?«

Micka ni imela praktična. Znala je prijeti za delo, vedela je zgnesti priliko. Kadar je šlo za zaslužek, ni poznala sanjivosti ne pesni ne motive, ampak delo brez počitka. Vsa leta je delala in se je s težavo tepla skozi zapreke. Zdaj je uvidela priliko, da lahko dene krajcar na stran, če ji kak tujec ne izpodnese zaslužka. To se lahko zgodi, če se pripeti, da eden tmed strganib, z blatom pomazanib ljudi ne bo dobil kruha.

Micka je pogledala okrog sebe. V kuhinji in

v sobi je bilo vzdušno, toplo, kakor v peči. Vse-povsodi so ležale polne deske kruha. Pred kočo je delavec razkladal žaganice in jih skladal v vrste, nekdo je razkladal opeko.

»Kaj delate, mati?«

»Barako. Novo, veliko peč bom naredila. Za zdaj še stegnem. Pridejo novi in kmalu ne bom zmagovala več.«

»Peke boste morali imeti...«

»Smoči je prišel,« je dejala mati. »Zdaj spi. In ti boš kateri dan pomagala.«

»Otroka imam,« je dejala Micka.

»Čemu sem ti poslala dekline?« je vprašala mati.

Micka je spoznala, da se mati ne šali. Poznala jo je, da v takih slučajih ne pozna obzirov in je pripravljen delati noč in dan. Koliko let je sanjala o denarju, da bi se slehnjč oddahnili!

»Saj ne bo sile,« je dejala mati. »Kruha dobiš... Seveda, siliti te pa ne morem. Ako boš...«

Zadnje besede so bile jedke. Težko je bilo odgovoriti nanje. Micka je bila vesela, da se je pri-kazal na stopnicah, ki so vodile v podstrešje, mladenič; bil je ves od moke in si je od zaspasnosti mel oči.

»Ta je naš pek,« je dejala mati.

Micka ga je pogledala. Ta je sedel na stop-nice, pomel si oči in pogledal vanjo. Bil je mlad, gladkega obraza kakor deklica, njegove sinje oči so gledali božajoče, svetli lasje so viseli v lahkih kodrih čez čelo.

Njune oči so se ujete in se niso mogle več rešiti. Mladenič je gledal, kakor da je iz prebu-

jenja padel naenkrat v čudo; Micko je nežno spre-tetelo po telesu.

Kakor da je tega človeka že enkrat videla. Ali v sanjah ali drugje? Ali n podoban Filipu? In vendar, če ga je primerjala, je našla razliko. Bil je lepši, zdel se je boljši.

»Moj hči Micka,« jo je predstavila mati, ne da bi ji bilo treba dati roko. »Ali ste se naspali, Adolf?«

Ta je vprašanje prestihal. Po ušesih mu je šumela prva beseda. Micka pa je primerjala nje-govo vnanost z njegovim imenom. Našla je skladje med obema. Predramila se je, ko jo je vprašal:

»Ali ste tu, v Rečini?«

Micki je planila kri v obraz. Ni vedela, kaj naj reče. Odgovorila je mati.

»V Zalesju je poročena. Pravkar sem jo pro-sila, naj nam pride pomagat, a noče obljubiti.«

Nekot me je gonila v službo, je pomislila Micka. Če bi ne bila poročena, Bog ve, kje bi bila. Adolf se je oglašil:

»Seveda mora pomagati. Če jaz rečem, go-tovo bo prišla...«

Preveč domišljave samozvesti je bilo v tej besedi.

Mlada žena je strepetala pred polgosposkim človekom. Bilo ji je, kakor da se nit mota okrog nje in jo zapleta. Pogledala je na svoje roke, na katerih se je svetil poročni prstan in dejala:

»Bom videla...«

Ta beseda je zvenela, kakor bi dejala: »Pri-dem...«

